biBUŁa

Biuletyn Informacyjny BUŁ

nr 10/2017 (118)
ISSN 2084-4670

SPIS TREŚCI

artykuły
.... Prasa kobieca - rozległe źródło informacji
.... Prace historyczne w bibliotece wieluńskiego kolegium pijarskiego w świetle inwentarzy z 1809 i 1821 r.

sprawozdania
.... Konferencja naukowa "Ewolucja nowych przestrzeni bibliotecznych. Od założeń do praktyki"

warto przeczytać
.... Mariusz Szczygieł - *Niedziela, która zdarzyła się w środę*

ludzie książki
.... Karen Blixen

nowości książkowe

ARTYKUŁY

Prasa kobieca - rozległe źródło informacji

Na nowych regałach w Czytelni Głównej, obok czasopism naukowych z poszczególnych dziedzin wyeksponowano, m.in. prasę kobiecą.

Prasa kobieca może stanowić dla czytelników istotne źródło informacji, ponieważ propaguje określone wartości, normy i wzory zachowań kulturowych. Na potrzeby niniejszego artykułu przyjęto definicję "prasy kobiecej" za *Encyklopedią wiedzy o prasie*, która podaje, iż jest to "(...) grupa czasopism (przeważnie tygodników), których profil kształtowany jest pod kątem potrzeb czytelniczych kobiet oraz ich aktualnego położenia społecznego. Oprócz więc artykułów publicystycznych, reportaży, felietonów, utworów literackich, a w niektórych czasopismach także materiałów ogólnoinformacyjnych (politycznych i innych), na ich zawartość treściową składają się najczęściej działy lub rubryki poświęcone sprawom mody, gospodarstwa domowego, wychowania dzieci, problematyce rodzinnej itp. Istotną cechą polskiej prasy kobiecej jest ustawiczne dążenie do podnoszenia wiedzy (zwłaszcza praktycznej) i poziomu kulturalnego kobiet oraz stałego wzrostu ich udziału i pozycji w życiu społecznym i narodowym" (J. Maślanka, 1976, s. 172-173).

Prasa kobieca niesie różnorodne znaczenia i dostarcza szerokiej wiedzy, niezależnie od tego jak głęboko czytelnik angażuje się w jej lekturę. Może stanowić jeden ze środków wyrażania siebie oraz uczestniczenia i przeżywania świata społecznego, gdyż wpływa na kształtowanie kompetencji kulturalnych czytelników (nie tylko czytelniczek), pozwalając na orientację w ofercie wydarzeń z obszarów kultury: sztuki, teatru, muzyki, filmu i literatury. Przedstawienie danego wydarzenia kulturalnego na łamach prasy kobiecej świadczy lepiej o randze wydarzenia, niż informacje przekazane przez sieć internetową. Czytelnik ma poczucie, że zawarte w prasie treści podlegały swoistej weryfikacji, dlatego może mieć do nich zaufanie.

Dokonanie wyboru tytułu spośród prasy kobiecej nie jest proste. Jeśli nie macie sprecyzowanych oczekiwań proponuję zagłębić się w lekturę czasopism dostarczających wiedzy z wielu dziedzin, jakimi są, m.in. *Twój Styl, Zwierciadło*, czy *Uroda Życia*. Są to magazyny dla stylowych oraz nowoczesnych kobiet (i mężczyzn), gdzie każdy czytelnik może znaleźć informacje i cenne porady w działach takich jak: moda, piękno, gwiazdy, kuchnia, dom, zdrowie, diety, podróże oraz poznać poruszające historie kobiet i mężczyzn, itd. Ponadto dostarczają pogłębionej wiedzy na tematy specyficzne, poszerzając wiedzę dotyczącą: kina, teatru, muzyki czy literatury. Miłośnicy książek mogą znaleźć informacje o ciekawych nowościach na rynku wydawniczym.

W sierpniowym numerze *Twojego Stylu* w dziale KULTURA godne uwagi, zaproponowano sięgniecie do lektury książki pt. "Jakoś to będzie. Szczęście po polsku", Wydawnictwa Znak, gdzie autorzy (Joanna Bojańczyk, Aleksander Doba, Olga Drenda, Łona, Rafał Madajczak, Wojciech Mann, Jurek Owsiak, Michał Rusinek, Marcin Wicha, Magda Wójcik) próbują zgłębić filozofię życia Polaków. W ich opinii Polacy są szczęśliwi na przekór modom, autorytetom i przeciwnościom losu. Wierzą w rodzinę i tradycję, gdyż ważne jest dla nich życie duchowe. Polacy lubią też być zadziorni, a w ciężkich czasach ratuje ich sarkastyczne poczucie humoru, a nade wszystko niezachwiana wiara, że ze wszystkimi trudnościami można sobie poradzić. Są to polskie sposoby na szczęście.

Twój Styl zachęca również do lektury powieści z życia wyższych sfer pt. "Opowieści z angielskiego dworu. Karol" wydawnictwa Prószyński i S-ka. Magdalena Niedźwiecka w pierwszej części trylogii przedstawia początki skomplikowanego związku księcia Walii z dwiema najważniejszymi kobietami jego życia, Dianą Spencer i Camillą Shand. Akcja powieści osadzona jest w sytuacji społeczno-politycznej Wielkiej Brytanii i Europy w latach siedemdziesiątych XX wieku, aż do końca roku 2005.

Podobnie jak *Twój Styl* czasopismo *Uroda Życia* namawia swoich czytelników do czytania książek. W rubryce "PREMIERY - 4 tytuły, dla których warto zarwać noc" znajdujemy, m.in. krótką recenzję książki "Prus. śledztwo biograficzne" Moniki Piątkowskiej (Wydawnictwo "Znak"). Okazuje się, że sięgając do treści książki dowiemy się, jakie autobiograficzne wątki Bolesław Pius poukrywał w "Lalce", "Faraonie", a także w opowiadaniach i felietonach. Książka ukazuje nowe spojrzenie na życiorys jednego z największych polskich pisarzy.

O najnowszych wydarzeniach kulturalnych informuje swoich czytelników *Zwierciadło* - miesięcznik, ukazujący się nieprzerwanie od 1957, który nieustannie wspiera kobiety w ich rozwoju. W sierpniowym numerze Aleksandra Żelazińska, poleca lekturę książki "Małżonkowie mimo woli" o dwóch zaprzyjaźnionych parach, których życie zmienia się w dramat. Jak twierdzi autorka Delia Ephron: "Niektórzy ludzie [...] robią z małżeńskiego gniazdka magazyn na swoje psychozy i tylko z dala od niego potrafią pokazać swoje najlepsze strony".

Podane przykłady prasy kobiecej nie wyczerpują bogatej oferty rynku wydawniczego, jaka dostępna jest w Czytelni Głównej BUŁ. Zachęcamy do odwiedzin i korzystania z naszych zbiorów.

(Renata Felińska)

Prace historyczne w bibliotece wieluńskiego kolegium pijarskiego w świetle inwentarzy z 1809 i 1821 r.

http://polskaniezwykla.pl/web/gallery/photo,245264.html

Prace historyczne w bibliotece wieluńskiego kolegium pijarskiego w świetle inwentarzy z 1809 i 1821 r. Od połowy XVIII w. ważne miejsce wśród przedmiotów nauczania w szkołach pijarskich zaczęła zajmować historia. Tematy, które przeznaczano dla ich uczniów, ukazywały konieczność przeprowadzenia reform w kraju, na tle wydarzeń historycznych. "Edukacja historyczna miała [ ] służyć wychowaniu wzorowego obywatela". Wiedzę czerpano oczywiście z książek. Książka zaś stanowiła dla pijarów "bazę pracy dydaktycznej, naukowej i wychowawczej". Ustawodawstwo zakonne pijarów zalecało szeroki wybór lektur służących poznaniu przeszłości.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie dzieł historycznych znajdujących się w bibliotece kolegium pijarów w Wieluniu na początku XIX w. Było to możliwe dzięki 2 katalogom bibliotecznym, z 1809 i 1821 r., znajdującym się obecnie w Archiwum Zakonu Pijarów w Krakowie (dalej: AZPKr).

Pomocne przy opracowaniu tego tematu okazały się prace Jacka Taraszkiewicza o edukacji historycznej w szkołach pijarskich i pierwszym stuleciu zakonu pijarskiego w Polsce, Sławomira Zabraniaka o wieluńskim ośrodku kościelnym, Władysława Kujawskiego o szkołach pijarskich Komisji Edukacji Narodowej w Wieluniu, Mariusza Affeka o twórczości prawnej Teodora Wagi oraz Aleksandry Witkowskiej i Joanny Nastalskiej . Przy podawaniu tytułów dzieł w języku polskim posługiwałem się Bibliografią polską Karola Estreichera.

W 1809 r. w bibliotece wieluńskiego kolegium pijarskiego znajdowały się następujące prace z dziedziny historii: Isaac Joseph Berruyer Historya Ludu Bozego, tom II, wydana w Warszawie w 1740 r. (2 egzemplarze), Józef Alojzy Putanowicz Zycie Cuda y Dzieie Kanonizacyi S. Jana Kantego Kapłana swieckiego wydane w Krakowie w 1780 r., Pedro Ribadineira Flos sanctorum seu Vitae Sanctorum wydane w Kolonii w 1730 r., Marcin Ignacy Frankowic Wizerunek świętey doskonołości, wydany w Krakowie w 1718 r., Augustyn Kordecki Noua Gigantomachia wydana w Krakowie w 1655 r., Cesare Baronio Martyrologiae Romanum (2 egzemplarze), Henryk Cauchon de Maupas du Tour Żywot czcigodny matki Joanny Fremiot, pierwszej matki i zakonnicy pod tytułem Nawiedzenia Nayswiętszej Panny Maryiey wydany w Warszawie w 1693 r., Łukasz Rosołecki Dom mądrości pobożney y pobożności mądrej w życiu Wieleb. Sługi Boskiego Jozefa od Matki B. Kalasancyusza. wydany w 1736 r., Piotr Hiacynt Pruszcz (Stefan Szczepanowski) Forteca Monarchow y całego Krolestwa Polskiego Duchowna z Zywotów Swiętych, Jean de Serres Comentariorum de Statu Religionis et Reipublicae wydane w Strasburgu w 1576 r., Giovanni Lorenzo Berti Ecclesiasticae Historiae breuiarium Romanum cz. I, II wydany w Bassano w 1767 r., Jean Baptista Louis Crevier Historia o zburzeniu Jerozolimy wydana w Warszawie w 1778 r., Zebranie historyczne i chronologiczne życia i cudów b. Józefa od Matki Boskiej Kalasancjusza, Szymon Bielski Historya Święta Nowego Testamentu cz. I: Życie Jezusa i Apostołów wydana w Warszawie w 1794 r., Andrzej Chryzostom Załuski, Historya Starego i Nowego Testamentu wydana w Warszawie w 1789 r., Teodor Ostrowski, Dzieie i Prawa Kościoła Polskiego (tomy 1-3) wydane w Warszawie w 1793 r., Ludwik Antoni Caraccioli, Zycie Papieża Klemensa XIV, wydane w Warszawie w 1778 r., Dominico Francisco Maria Maggio, Vita et veritas Gestorum Josephi Calasanti, wydane w Warszawie w 1738 r. (2 egzemplarze), Daniel Pawłowski, Vita P. Gasparis Drużbicki SJ wydane w Krakowie w 1670 r., Gilbert Noiret, Krótkie zebranie żywota i cnót błogosławionego Wincentego a Paulo wydane w Warszawie w 1729 r. [do nowej Gigantomachii jeszcze 1 egzemplarz Częstochowa 1694], Józef Flawiusz De antiquitabus Judaicis, Mikołaj Furgautt, Dykcyonarz Starożytności dla Szkół narodowych, tłum. Grzegorz Piramowicz wydany w Warszawie w 1779 r. (2 egzemplarze), Charles Rollin, Dzieiopis starożytny Egipcyanów wydany w Lublinie w 1743 r., Joannis Cleueris Historia totius Mundi, wydana w Lyonie w 1639 r., Tacyt, Opera krytyczne wydanie Justusa Lipsiusa, Amsterdam 1750 r. oraz polskie wydanie: Dzieła, t. I-II, tłum. Adam Stanisław Naruszewicz, wydane w Warszawie w 1773 r., Nicolas Vignier, Rerum Burgundionum Chronicon wydana w Bazylei w 1575 r., Korneliusz Nepos, De illustrissimis uiris (3 egzemplarze: wydane w Hamburgu w 1648 r., i Lipsku w 1733 r.) oraz ich tłumaczenie na język polski: Życia wybornych Hetmanów przez Kadetów wydane w Warszawie w 1783 r., J. Ch. Thiebault, Życie Fryderyka IIgo, wydane w Warszawie w 1787 r., Wiliam Robertson, Historya odkrycia Ameryki przez Kolomba, Jakub Kazimierz Rubinkowski, Janina Zwycięskich Tryumfów dziełami Jana III, wydana w Poznaniu w 1759 r., Claudius F. Millot Historya angielska, t. I-III, Klaudiusz Buffier Sposob łatwy nauczania Historyi Powszechnej i świętej (t. I) wydany w Poznaniu w 1779 r., Wincenty od S. Józefa (Kajetan) Skrzetuski Przypisy do Historyi Powsz. dla Szkól Nanrodowych. na Klassę 3cią, Paweł Kollacz Rewolucya teraznieysza Ameryki Północnej, Dominik Szybiński; Krótka wiadomość o znakomitszych w świecie monarchiach (t. I-II) wydana w Warszawie w 1772 r., Jacquet Benign Bossuet, Uwagi nad Historyą powszechną wydane w Warszawie w 1772 r., Filip Macquer Dzieie rzeczypospolitej rzymskiey wydane w Warszawie w 1768 r., Ulrici Humberti Institutiones Historiae Ciuilis wydane we Frankfurcie w 1692 r., Cesar Saint-Real Vischard Dzieła (tłum. Franciszek Zabłocki) wydane w Warszawie w 1778 r., Jean Bodin, Methodus ad facilem Historiarum cognitionem wydane w Argento w 1607 r., Horatio Turselini, Epitome Historiarum Latinarum, Rudimenta Historica wydana w Kaliszu w 1745 r.; Gazeta Warszawska roczniki 1791, 1792, Gazeta Poznańska roczniki 1799-1806, Marcin Kromer Polonia wydana w Kolonii w 1589 r. i Kronika Polska, Aleksander Gwagnin z Werony Zbiór Dzieiopisów Polskich wydany w Warszawie w 1768 r., Paweł Piasecki Chronica gestorum in Europa, Wespazjan Kochowski Annalium Poloniae, Marcin Bielski, Kronika polska, Salomon Neugebauer Historia Rerum Polonicarum, Adam Ignacy Naramowski Facies Rerum Sarmatarum wydane w Wilnie w 1726 r., Boguchwał II, bp poznański, Chronicon Poloniae wydana w Warszawie w 1752 r., Łukasz Górnicki, Dzieje w Koronie Polskiey, wydane w Warszawie w 1750 r., Jan Krzysztof Hartknoch De Republica Polonica...posterior autem ius publicum wydane we Frankfurcie w 1688 r., Stanisław Orzechowski, Annales... Anjunximus vitam Petri Kmitae wydane w Gdańsku w 1643 r., Teodor (Szymon od św. Klemensa) Waga Historia Xiążąt Y Krolow Polskich wydana w Warszawie w 1789 r., Joachim Pastorius ab Hitenberg Florus Polonicus wydane w Gdańsku w 1679 r., Szymon Starowolski Polonia wydana w Gdańsku w 1652 r., Tytus Liwiusz Historiae Romanae wydane w częściach, (dekady III i V, ksiegi XXXII, XXXIII), Plutarch z Cheronei Ilustrissimorum uirorum uitae (2 egzemplarze - jeden na półspalony drugi pt. Graecorum Romanorum illustrissimorum uitae, Lyon 1552) , Thomas Dempster Antiquitatum Romanorum Corpus absolutissimum, Polidoro Virgilio De Origine rerum, Juliusz Cezar Comentarii - niestety nie wiadomo czy do wojny galijskiej czy domowej (6 egzemplarzy), Willem Hendrik Nieuport, Rituum Romanorum succincta Explicatio (2 egzemplarze wydane w Berlinie w 1751 r. i w Strasburgu w 1738 r.) oraz Compendium Antiquitatum Romanorum wydane w Bautzen w 1760 r., Marek Junianus Justynus Ex Trogo Pompeio Historia (2 egzemplarze - jeden wydany w Kolonii w 1593 r. drugi z uwagami Johanna Minelli w Lipsku w 1720 r.), Pierre Joseph Cantel, De Romana Republica siue de remilitari et Ciuili Rerum wydana w Paryżu w 1684 r., Salustiusz, Opera (2 egzemplarze pierwszy wydany w Lyonie w 1549 r. drugi pt. Cr. Salustii Opera Omnia ad usum juuentatum został wydany w Warszawie w 1759 r.), Lucius Annaeus Florus, Rerum Romanorum Epitome Notis wydane w Giessen w 1792 r., Flavius Eutropius, Eutropii breviarium Romanae historiae...cum metaphrasi Graeca paeanii Christophorus Cellarius recensuit iterum... (2 egzemplarze pierwszy wydany w Jenie w 1726 r., drugi w Warszawie w 1744 r.), Swetoniusz, De XII Cesaribus (De vita caesarum) - 4 egzemplarze: dwa wydane w Berlnie w 1762 r. , jeden w 1683 r,, jeden w Amsterdamie w 1686 r., Quintus Curtius Rufus, De Rebus Alexandri Magni (6 egzemplarzy pierwszy wydany w Lyonie w 1601 r., drugi w Kolonii w 1630 r., trzeci w Hamburgu w 1648 r., czwarty we Frankfurcie w 1687 r. piąty w Augsburgu w 1720 r. szósty w Halle bez roku wydania), Jean Heuzet, Selectae e profanis scriptoribus historiae (2 egzemplarze), Velleius Paterculus, dzieła krytyczne wydanie Justusa Lipsiusa, Valerius Maximus, Facta et dicta, Chrestomatia Latina, Louis Moreri Le grand Dictionaire historique wydany w 1698 r., Nouveau Dictionaire Historique portatif de tous les homme illustres par une societe de Gens des Lettres t. I-IV, Historie secrete da la cour de Berlin ou correspondace d'un voyageur Francois wydana w Rotterdamie w 1789 r., Louis de Wimpfen, Memoires wydane w Warszawie w 1786 r., Memoires pour seruir a l'Histoire universelle de l'Europe, Roger de Bussy-Rabutin Memoires Secrets, wydane w Amsterdamie w 1768 r. t. I-II, Friedrich Christian Weber Memoires pour servir ? l'histoire de l'Empire russien, sous le regne de Pierre le Grand, Henri Limier Histoire de Regne de Louis XIV (2 egzemplarze), Dictionaire Historique portative de tous les homes abbres par l'abbe l'Aduocat, t. I, Voyages du capitaine Gulliver en diuer pays, Suite de l' Histoire uniuerselle de Monsieur Leveque de Meaux t. II wydana w Paryżu w 1744 r., Jacques Benigne Bossuet Discours sur l'histoire uniuerselle (2 egzemplarze),? François de Maucroix Abrege Chronologique del'histoire uniuerselle, t. III, Jean Rousset de Misy (Iwan Nestesuranoi), Memoires du Regne de Pierre le grand Empereur de Russie, La Barbinais Le Gentil Nouveau Voyage au tour du Monde wydana w 1724 r., Le Chavalier de Jordans ou Avantures d'un Prouincial, Le Solitaire Espagnol ou Memoires de D. Vargas de Figueroas, Pierre Massuet, Histoire de Rois de Pologne t. III, Introduction a l'histoire des principaux Etats, J. de Salis, Ala Republique aux Platon t. IV-VII wydane w 1800 r., Antoine-Francois Prevost, Le Philosophe Anglois ou l'histoire de Monsieur Cleveland t. III, V, Claude Fleury Catechisme historique.

W 1821 r. w interesującej nas bibliotece znajdowały się następujące książki z dziedziny historii: Maciej Dogiel, Codex Diplomaticvs Regni Poloniae et Magni Dvcatvs Litvaniae wydany w Wilnie w 1758 r., Olaus Magnus Historia Olai Magni Gothi Archiepiscopi Vpsalensis Sueciae et Gothiae primatis de gentibvs Septentrionalibvs, [Jacobus Typotius] Hierographia wydana w Pradze w 1601 r., Marcin Bielski, Kronika polska, Paweł Piasecki Chronica gestorum in Europa, Marcin Kromer, Polonia: siue de origine et rebus gestis wydana w Warszawie w 1768 r., Wespazjan Kochowski, Annales wydane w Krakowie w 1688 r., Salomon Neugebauer Historia Rerum Polonicarum, Adam Ignacy Naramowski Facies Rerum Sarmatarum wydane w Wilnie w 1726 r., Boguchwał II Cronicon Poloniae wydana w Warszawie w 1752 r., Łukasz Górnicki, Dzieje w Koronie Polskiey, wydane w Warszawie w 1750 r., Piotr Hiacynt Pruszcz (Stefan Szczepanowski) Forteca Monarchow, Gotfryd Lengnich, Historia Polona wydana w Lipsku w 1740 r., Pierre Massauet Histoire des Rois de Pologne wydana w Amsterdamie w 1734 r., Jan Krzysztof Hartknoch De Republica Polonica wydane w Lipsku w 1687 r., Stanisław Orzechowski Annales, Joachim Pastorius ab Hitenberg Florus Polonicus wydane we Frakfurcie w 1679 r., Szymon Starowolski Polonia wydana w Gdańsku w 1652 r., Spiewy Historyczne Jana Ursyna Niemcewicza pod względem historii uważane, Szymon Bielski Vita et scripta quorundam ex Congregatione Piarum wydane w Warszawie w 1812 r., Adam Prażmowski Wiadomość o Najważnieyszych Dziejopisach polskich wydana w Warszawie w 1812 r., Daniel Pawłowski, Vita P. Gasparis Drużbicki SJ wydane w Krakowie w 1670 r., Jean Baptista Louis Crevier Historia o zburzeniu Jerozolimy wydana w Warszawie w 1778 r., Sebasti?o José de Carvalho e Melo Pombal Relation abregee concernant la Republique que les Religieux, nommes Jesuites, des Provinces de Portugal et d'Espagne...dans le pays d'Outre-mer de ces deux Monarchies et de la Guerre... contre les Armees Espagnoles et Portugaises wydane w 1758 r., Manifeste contre les Jesuites Lisbona 1759, [Stanisław Staszic] Poprawy i przydatki do uwag nad życiem Jana Zamoyskiego wydane w Heilsbergu w 1788 r., anonimowego autora Zbior pism do których były powodem Uwagi nad życiem Jana Zamoyskiego wydane w 1788 r.

Jeszcze w 1783 r. wizytator generalny stwierdzał, że książki, które znajdują się w wieluńskim kolegium, nie mogą być wykorzystywane w szkole, ponieważ są nieaktualne. Ale rektor starał się sprowadzać odpowiednie książki z Warszawy i Krakowa. Dało to pozytywny rezultat, bowiem 3 lata później, stwierdzono, że jest odpowiednio zaopatrzona, m.in. w podręczniki.

Według inwentarzy w omawianym okresie w bibliotece znajdowało się 216 książek z dziedziny historii (185 w 1809 i 31 w 1821 r.) na ponad 1300 ogółem. Większość stanowiły dzieła napisane po łacinie - 85. Natomiast w języku polskim było 55 książek, we francuskim 39.

Analizując zawartość księgozbioru pijarskiego w Wieluniu z 1809 i 1821 r. pod względem treściowym można stwierdzić, że zawierał on niemal wszystkie prace z zakresu historii, które w myśl przepisów zakonnych powinny być wykorzystane przez uczniów szkół Zakonu Szkół Pobożnych.

Bibliografia:
Źródło
Archiwum Zakonu Pijarów w Krakowie., sygn. Col. Viel. 9, k. 1-26, 32-53v.
Literatura
Affek M, *Twórczość prawna księdza Teodora Wagi*, [w:] *Wkład pijarów do nauki i kultury w Polsce XVII-XIX w.*, red. I. Stasiewicz-Jasiukowej, Warszawa-Kraków 1993, s. 171-183.
Estreicher K., *Bibliografia polska, cz. III: Obejmująca druki stóleci XV-XVIII w układzie abecadłowym*, Kraków 1891-2007.
Taraszkiewicz J., *Edukacja historyczna w szkolnictwie pijarskim Rzeczypospolitej 1642-1773*, Gdańsk 2011.
Witkowska A., Nastalska J., *Staropolskie piśmiennictwo hagiograficzne, t. II: Bibliografia hagiografii staropolskiej*, Lublin 2007.
Zabraniak S., *Wieluński ośrodek kościelny w okresie staropolskim*, Lublin 2007.

(Tomasz Stolarczyk)

SPRAWOZDANIA

Konferencja naukowa "Ewolucja nowych przestrzeni bibliotecznych. Od założeń do praktyki"

W dniach 14-15 września 2017 r. odbyła się w Olsztynie konferencja naukowa "Ewolucja nowych przestrzeni bibliotecznych. Od założeń do praktyki", w której wzięły udział Lidia Mikołajuk i Justyna Jerzyk-Wojtecka. Miejscem obrad była Biblioteka Uniwersytecka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, obchodząca 10-lecie istnienia nowego budynku. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie jest stosunkową nową uczelnią, powstał w 1999 z połączenia trzech szkół wyższych: Akademii Rolniczo-Technicznej, Wyższej Szkoły Pedagogicznej oraz Warmińskiego Instytutu Teologicznego. Obecnie kampus uniwersytecki znajduje się na terenach malowniczego Kortowa, otoczony zielenią i dwoma jeziorami. Jest uznawany za jeden z najpiękniejszych w Europie.

W trakcie konferencji omawiane były nowatorskie projekty architektoniczne bibliotek w Polsce i na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem 10 zasad budownictwa bibliotecznego Harry'ego Faulknera-Browna. Prezentowano powstałe w dobie III RP budynki biblioteczne, ich wady i zalety w kontekście zachodzących przemian społecznych i technologicznych. Wiele uwagi poświęcono współpracy architektów z bibliotekarzami przy projektowaniu gmachów bibliotek. Wśród zaproszonych gości znaleźli się więc architekci. Wykład inauguracyjny wygłosił Bartłomiej Homiński z Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej. Wystąpienie pt. "Od świątyni po targowisko: o różnorodności (w) przestrzeni bibliotecznej" stanowiło punkt wyjścia do dalszych obrad i wielu prelegentów odnosiło się do zawartych w nim informacji.

Pierwszego dnia konferencji referat zatytułowany "Dwa budynki Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego: kontrast czy harmonia?" wygłosiła Lidia Mikołajuk. Po jedenastu latach funkcjonowania nowej części BUŁ autorka podjęła się próby podsumowania, jak wizje architektów z początku XXI wieku sprawdziły się w codziennej pracy z czytelnikiem i książką. Przestawiła wykorzystanie przestrzeni wewnątrz dwóch gmachów oraz jej wpływ na organizację zbiorów i oferowane usługi. Omówiła prace modernizacyjne przeprowadzone w starej części BUŁ, które mają doprowadzić do zachowania równowagi w wykorzystaniu przez użytkowników obu budynków.

Wystąpienie Justyny Jerzyk-Wojteckiej dotyczyło wykorzystania w szeroko pojętej przestrzeni bibliotecznej technologii rzeczywistości rozszerzonej (augmented reality, AR), która łączy świat realny z cyfrowym. W prezentacji autorka przedstawiła wiodące rozwiązania zawierające elementy technologii AR, jakie zostały wprowadzone w ostatnich latach w bibliotekach światowych, jak również główne nurty rozwoju bibliotek przy użyciu tej technologii, jakie w chwili obecnej są prognozowane. Do analizy zostały wykorzystane abstrakty dostępne w bazie Library, Information Science and Technology Abstracts.

(Justyna Jerzyk-Wojtecka, Lidia Mikołajuk)

WARTO PRZECZYTAĆ

Mariusz Szczygieł - *Niedziela, która zdarzyła się w środę*

"Niedziela, która zdarzyła się w środę" Mariusza Szczygła to dla mnie jeden z ciekawszych i ważniejszych obrazów prezentujących czas transformacji po roku 89. Zbiór reportaży o Polakach i Polsce, będący opisem zjawisk społeczno-kulturowo-ustrojowych, charakterystycznych dla początku wolnego rynku i otwarcia się na wzorce zachodu. W książce możemy przeczytać m.in. historie byłych pracowników zakładu Elwro i ich problemów w odnalezieniu się w rzeczywistości po utracie pracy (reportaż tytułowy), szans na "diamentową" karierę z Amway, której wymarzonym szczytem będzie "raj, jak w Dynastii" ("Zabierz nas do diamentu"). Są też reportaże o fenomenie disco polo, które wg przytaczanych bohaterów jest "świadectwem odradzania się autentycznej kultury masowej" ("Usta są zawsze gorące"), o budowie w Licheniu kościoła z dziesiątkami symbolicznych pomieszczeń m. in. grotą największych męczenników ze stropem tak niskim, że "na kolanach trzeba przejść przed trzema grzesznikami: Stalinem, Hitlerem i Urbanem" ("Niech będzie wola ludu") i o języku polskim przesiąkniętym zwrotami anglojęzycznymi, które nie zawsze są poprawnie interpretowane.

Ważną częścią książki są zdjęcia Witolda Krassowskiego, który na taśmie fotograficznej rejestrował życie nowej Polski. Działają one równie mocno jak tekst i są doskonałą ilustracją czasu zmian. Najbardziej w pamięć zapada zdjęcie trzech młodych biznesmenów w garniturach, siedzących w strugach deszczu, pod parasolkami w ogródku pierwszego McDonalda. Hamburgery, cola - smak kultury zachodu i raczkująca w niej Warszawa w strugach deszczu. Opisane w książce zjawiska są symbolem lat 90., ale wiele z nich w nowej, uwspółcześnionej formie można oglądać do dziś. Nasi dziadkowie, rodzice, my - każdy z nas pamięta wydarzenia tamtych lat: te przełomowe, istotne dla historii kraju i te indywidualne, ważne dla nas i naszych najbliższych. I takie książki, jak "Niedziela, która zdarzyła się w środę" przypominają nam o nich, o naszej osobistej historii, ale też skłaniają do refleksji nad teraźniejszością.

książka w katalogu BUŁ

(Anna Podgórska)

LUDZIE KSIĄŻKI

Karen Blixen

Właśnie we wrześniu minęło 55 lat od śmierci autorki "Pożegnania z Afryką", jednej z najwybitniejszych duńskich pisarek, Karen Blixen. Właściwie nazywała się Karen Christentze von Blixen-Finecke. Jej postać i literatura, obecnie trochę zapomniana, warta jest przypomnienia.

"Blixen, Karen Blixen. To nazwisko nie wzbudza dziś już wielkich emocji. Jej pseudonim Isak Dinesen też nie. Po hebrajsku "śmiejący się". Isak - ciągła obietnica literackiej Nagrody Nobla, która nie nadeszła. Co zaś do baronowej Blixen już za życia młodzi duńscy rodacy uważali ją za martwą. Jej życie i opowieści należały do poprzedniej epoki" - pisała Dominique de Saint Pern w swojej książce poświęconej biografii autorki zatytułowanej "Baronowa Blixen".

Karen Blixen urodziła się 17 kwietnia 1885 roku w Rungsted niedaleko Kopenhagi. Pochodziła z zamożnej mieszczańskiej rodziny o szlacheckich koligacjach. Pisała i rysowała od dziecka. Z wykształcenia malarka, ukończyła kopenhaską Akademię Sztuk Pięknych. Uczyła się również w Paryżu i Rzymie. Uchodziła za mistrzynię opowieści, które tworzyła inspirując się nawet kilkoma słowami "rzuconymi w powietrze". Zadebiutowała w 1905 r., jako Osceola, opowiadaniami drukowanymi w duńskiej prasie, a w latach 1907-1909 publikowała już pod pseudonimem Isak Dinesen. Karen Blixen występowała również, jako Pierre Andrezel.

W wieku 28 lat wyjechała do Kenii, gdzie wyszła za mąż za swojego kuzyna, szwedzkiego barona Brora von Blixen-Finecke, który obdarzył ją tytułem baronowej, zaś za jej rodzinny majątek kupili farmę kawy u stóp kenińskiej góry Ngong. Ona wykształcona, romantyczna i wrażliwa, on nieodpowiedzialny kobieciarz. Nie była to udana para. Mąż zaraził Karen syfilisem, co skutkowało problemami zdrowotnymi do końca jej życia. Na leczenie wyjeżdżała często z Afryki do Europy, gdzie choroby weneryczne leczono wówczas rtęcią i arszenikiem. Takie kuracje wyniszczały jej organizm. Rozeszła się z mężem w 1921 r. (oficjalny rozwód 1925 r.) i już samodzielnie prowadziła farmę, aż do 1931 r. O razu pokochała Czarny Ląd. Zachwycona Afryką i jej mieszkańcami założyła dla tubylców szkołę i ośrodek zdrowia, co nie do końca pochwalali jej biali sąsiedzi. W swoim środowisku uchodziła raczej za ekscentryczkę. Kiedy w roku 1931 załamał się rynek kawy, zmuszona została do sprzedaży plantacji i powrotu do rodzinnej Danii. Tam oddała się pisaniu.

Znana jest głównie ze swoich wspomnień spisanych w Kenii i opublikowanych jako "Pożegnanie z Afryką". W 1934 r. wydała "Siedem niesamowitych opowieści". Tworzyła głównie opowiadania, po angielsku i duńsku. Spod jej pióra wyszła także powieść "Niewinne mścicielki". W 1952 r. odznaczona została nagrodą literacką Złote Laury. Na kolejny tytuł, "Anegdoty o przeznaczeniu" opublikowane w 1958 r., złożyło się 5 opowiadań: "Nurek", "Uczta Babette", "Burze", "Nieśmiertelna Opowieść" i "Pierścień" zakorzenionych w tradycji protestanckiej. Bohaterowie Blixen żyją pracą i marzeniami, pociąga ich nieznane. Wszystko to sprawia, że opowieści duńskiej pisarki zachowały własny, oryginalny, wręcz mistyczny charakter, ukazując obronę ludzi przed bezowocnym przemijaniem. Zdaniem krytyków osiągnęła w tych opowiadaniach szczyt literackiego wyrafinowania i wrażliwości.

Kolejna książka "Cienie na trawie" opowiada dalszy ciąg historii pobytu autorki w Kenii, rozpoczętej w "Pożegnaniu z Afryką". Pokazała tu nie tylko całe swoje uczucie i szacunek dla rodowitych mieszkańców Afryki, ale i dla piękna i swoistej natury afrykańskiego pejzażu. Warta rekomendacji jest również, wydana pośmiertnie, pozycja p.t. :"Karnawał" (1977). To przekrój twórczości Karen Blixen, zbiór opowiadań ze wszystkich okresów jej twórczości; jedne pełne egzystencjalnego niepokoju, inne napisane z lekkością pióra, która charakteryzuje jej utwory powstałe dla rozrywki.

Pod koniec życia, choć sama była nieszczęśliwa, cieszyła się uznaniem czytelników i krytyków. Wymieniano ją nawet, jako kandydatkę do literackiej Nagrody Nobla.

Twórczość pisarki doczekała się licznych tłumaczeń, między innymi na język polski. Po polsku ukazały się następujące tytuły: "Siedem niesamowitych opowieści" , "Pożegnanie z Afryką", "Zimowe opowieści", "Niewinne mścicielki", "Ostatnie opowieści", "Anegdoty o przeznaczeniu", później wydawane jako "Uczta Babette", "Cienie na trawie", "Karnawał" oraz "Dagerotypy".

Utwory Karen Blixen doceniło również środowisko filmowców. Adaptacje jej twórczości zekranizowane przez uznanych reżyserów i przy udziale znakomitej obsady aktorskiej, cieszą się popularnością do dnia dzisiejszego. "Pożegnanie z Afryką" w 1985 roku sfilmował Sydney Pollack (film obsypany Oskarami w 1986 r. w siedmiu kategoriach), "Ucztę Babette" w 1987 roku nakręcił Gabriel Axel (film otrzymał Oscara w 1988 roku dla najlepszego filmu zagranicznego), a "Nieśmiertelną opowieść" z tego samego tomu opowiadań, w 1968 r. roku zrealizował Orson Welles (Obraz był nominowany nawet do nagrody Złotego Niedźwiedzia na MFF w Berlinie).

Karen Blixen zmarła w wieku 77 lat w miejscu swego urodzenia w Rungsted koło Kopenhagi 7 września 1962 roku.

Źródła:
Karen Blixen, *Uczta Babette i inne opowieści o przeznaczeniu*, Poznań 2011.
Mały słownik pisarzy świata / [red. Kazimierz Hanulak, Henryk Olszewski]. Warszawa 1972.
Saint Pern, Dominique de. *Baronowa Blixen*, Warszawa 2016.
http://encyklopediaksiazek.cba.pl/Wiki/index.php?title=Karen_Blixen
http://www.kenyamuseumsociety.org/karen-blixen-museum/
http://www.filmweb.pl/

(oprac. Renata Osiewała)

WYBRANE NOWOŚCI KSIĄŻKOWE

LEKSYKON - dotychczas opracowane hasła

Redakcja: Mariola Augustyniak, Piotr Puchowski. Siedziba redakcji: Biblioteka Uniwersytecka w Łodzi, ul. Matejki 32/38, 90-237 Łódź, tel.: 42 6356002.
Wydawcą Biuletynu BiBUŁa jest Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego. Nr 10/2017 (118) napisz do biBUŁy